

UKIUMOORTUMIK NALUNAARUSIAQ 2022



UKIUMOORTUMIK NALUNAARUSIAQ 2022

Aaqqissuisut: Tina Dam, Natuk R. Fleischer, Kathrine Storgaard Carlsen. Qivioq Løvstrøm, Katrine Nathanielsen, Carl Christian Olsen

Nalunaarusiaq 2022-mi suliat/sammisat eqqartorneqarput

Kalaallisunngortitsisoq: Maybritt Lyngø

Ilusilersuisoq: Michael Länger

Naqiterisoq: Nuuk offset

Saqqaaani asseq: Aningaaq R. Carlsen, Visit Greenland

Assit: Aningaaq R. Carlsen, Visit Greenland (qupp. 01)

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit (qupp. 04)

Cebastian Miki Rosing (qupp. 06)

Aningaaq R. Carlsen, Visit Greenland (qupp. 13)

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit (qupp. 15)

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit (qupp. 16)

ISBN: 978-87-973972-3-7

© 2022 IPS - Rådet for Menneskerettigheder i Grønland

Saqqummiussaq una ilaannaaluunniit, najoqqutarisaaq ersarissumik nalunaarlugu, akissarsiutaanngitsumik atorreqaqqissinnaavoq.

Inuit pisinnaatitaaffii pillugit taavalu IPS pillugu uani nittartakkami paasisaqarnerugit:

www.humanrights.gl

IMARISAI

Aallaqqaasiut/all. Qivioq Løvstrøm	4
IPS-ip ukiumoortumik nalunaarusiaa nutaamik ilusilerneqarpoq	5
Akuersisitseqqaarani spiralilersuisimaneq, sukumiisumik misissuinissamik piunasaqaatitaqarpoq	5
Namminersorlutik Oqartussat ulloq unnuarlu paaqqinniffianni arnamik annertuumik innarluuteqartumik innarliineq - inuit pisinnaatitaaffiik annertuumik unioqutitsineq	8
Inatsimmik akuerseqqaarnissamik piunasaqaatitalimmik akuersineq - inuit pisinnaatitaaffiit isigalugu siuariarneq	9
Istanbulimi isumaqatigiissummik akuersineq, tarnikkut nakuusernermut inatsiseqalernissamut aqqutissiuussivoq	9
Kinaassutsimut inuiaassutsimullu pisinnaatitaaffiit pillugit oqallinneq pingaaruteqarpoq	11
Inuit pisinnaatitaaffii pillugit ilisimasanik siammarterivugut	14
Inuit pisinnaatitaaffii pillugit pikkorissaaneq	14
Apeqqutit oqaloqatigiissutissat - ilinniarnertuunngornianik suleqatigiissuteqartitsineq	14
Innuttaasunut susassaqaqatinullu unnummi sammisaqartitsineq	15
Pisunut, oqallinnernut apersuinernullu peqataaffigisimasanut assersuutissatut toqqakkat	16
2023-imi ukkassassat	17
Innuttaasut, tusagassiorfiit pisorta qarfiillu saaffiginnittut amerlipput	18

AALLAQQAASIUT/ALL. QIVIOQ LØVSTRØM

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit (IPS) nunatsinni inuit pisinnaatitaaffii siuarsarniarlugit illersorniarlugillu pimoorussillutik sulinertik suli ingerlappaat. 2022-imi tamanna allaassuteqanngilaq. Allatseqarfiup Siunnersuisoqatigiit sulineranni ikorfartuisussap inuttalernissaata 2022-ip qiteqqunnerani iluatsinnera, IPS-imit nuannaarutigineqarportaaq. Tamatuma suliagut malunnaatilimmik annertuseriartippai, ersarinnerulersitsivoq inuiaqatigiinnilu inuit pisinnaatitaaffiisa akuunerat annertusiartorluni.

Ataavartumik kinguneqarluartumillu nunatsinni inuit pisinnaatitaaffiik ukkassinissap pingaaruteqassusaa - inuit pisinnaatitaaffii ilungersortitaappata oqallisiginissaat, akuersinissaq killiliinissarlu, immitsinnut qanoq pisarnerput, inuiaqatigiittut kissaatigut, tamattalu immikkut qanoq pitsaasumik suleqataasinnaanerput isumaliutigalugillu isummerfiginissaat 2022-ip takutippaa.

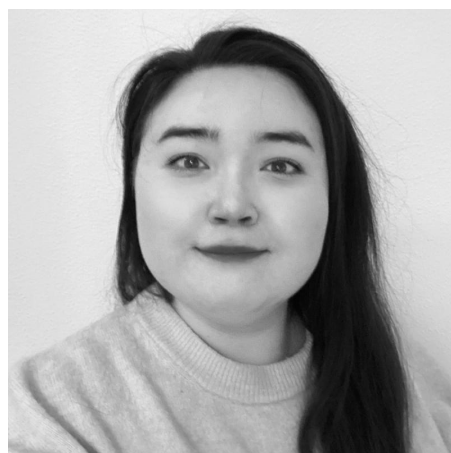
Suliat spiralilersuisimanertut ittut, naalagaaffiup inuit pisinnaatitaaffiit isigalugu akisussaatinneqarnissaanik ukkassiuarnissamik anertuumik pisariaqartitsisoqarnera, takutippaat. Kinguaariinni arlalinni ikilernertut ittunut anigoruminaatsunut mamisaanermik tarnikullu isummerfiginninnermik qangali pisariaqartitamik qulakkeerinissaq siunertaralugu, qanga maannalu innarliinerit nalaatallu anigoruminaatsut saqqummiunneqassapput.

2022-ip assigiimmik pineqarnermut tunngatillugu allannguutiniq malunnaatilinnik oqaatigisarialinnillu nassataqarnerattaq erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq. Nunatsinni ilaatigut pinerluttaalisitsinermi inatsimmi, kinguaassiuutitigut pinngitsaaliisarneq pillugu aalajangersagaq, akuerseqqaarnissamik piunasaqaatitalik, innuttaasup nammineq timiminut oqartussaananik illersuinissamik siunertaqartoq akuersissutaavoq. Aalajangersakkami pinerlisap naammattumik akiuussimaneraniit, pinerluuteqartup inuup allap akuersineranik namminerlu piunassutsi naapertorlugu peqataaneramik qulakkeerisimanissaanut, akisussaaffik nuunneqarpoq. Taamaaliornikkut akisussaaffik eqqortumik inissinneqarpoq.

Nunatsinni inuit pisinnaatitaaffii pillugit ilisimasat siammarternissaat IPS-imit suliniutaajuarpoq. Paasititsiniaanikkut, pisortanut innersuussuteqarnikkut inuttullu pisinnaatitaaffinnut tunngatillugu unammilligassat tamanut ammasumik iliuseqarfiginerisigut, innuttaasut nipaannik/oqariartuutannik ikorfartuinissaq nukittorsaanissarlu, IPS-imit anguniagaavoq.

Peqatigiilluta inuit pisinnaatitaaffiik illersuisinnaanerussagatta MIO, Tilioq, Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit, Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Institutti (IMR) susassaqaqatillu naapertuuttut allat, IPS-imit qanimut suleqatigineqarput. Taamaammatt ukiumi qaangiuttumi suleqatigisagut qutsavigaagut, 2023-imilu suleqatigiinnerup pitsaasup nangeqqinnissaa qilanaaralugu.

Qivioq Løvstrøm
Siulittaasoq



IPS-IP UKIUMOORTUMIK NALUNAARUSIAA NUTAAMIK ILUSILERNEQARPOQ

IPS-imi suliassat annertusiartornerat ilutigalugu, ukiumoortumik nalunaarusiaasartut ilusaannik aaqqisuussaanerannillu misissuinissaq pisariaqalersimavoq. Suliartullerriiarlugit taakkartornagit sammisat immikkut toqqakkat, iliuuserisat inuillu pisinnaatitaaffiinit tunngatillugu angusat peqataaffigisagut ukkanneqassapput.

Naggasiullugit ukiup ingerlanerani IPS-ip sammisai aalajangersimasut arlallit saqqummiunneqarput. Sammisag aalajangersimasog pillugu annertunerusunik paasissutissinneqarnissaq kissaataappat, IPS-ip nittartagaa alakkarneqarsinnaavoq allatseqarfilluunniit mailikkut: info@humanrights.gl attavigineqarsinnaalluni.

Isumaqatigiissutit allaaserisallu ukiumoortumik nalunaarusiami immikkut erseqqissaavigineqartut, isumaqatigiissutit pineqartut ilaminiinnaraat. Isumaqatigiissutit nunarsuarmioqatigiinnillu nalunaarut tamakkiisut atuarneqarsinnaapput, taamatuttaaq ilaat IPS-ip nittartagaani kalaallisut danskisullu, tusilartunut ussersornertalerlugit videoliami takuneqarsinnaapput.

www.humanrights.gl

Atuarluarisi!



AKUERSITSEQQAARANI SPIRALILERSUISIMANEQ, SUKUMIISUMIK MISISSUINISSAMIK PIUMASAQAATITAQARPOQ

Ukioq kingulleq nunatsinni niviarsiaqqanik arnanillu aaqqissuussamik innarliinerit pillugit naalagaaffiup sukumiisumik misissuisitsinissaa ilungersuutigarpugut. Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Institutti (IMR), Tilioq aamma MIO qanimut suleqatigalugit taamaaliorpugut.

Spiralilersuisimanerup inuit pisinnaatitaaffiinik nalinginnaasunik, taamatullu nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffiinik, 1953-imi pisortatigoortumik nunasiaataajunnaarnerup kingorna unioqquitsinertut kisiartaasimannginnera aarlerinarsinnaavoq. Naalackersuisut qinnutigineqarnerisigut, ataatsimiititaliarsuarmik arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsumik, 1960-imiit -1991-imut spiralilersuisimanermik allatigullu naartunaveersaartitsisimanermik misissuisussamik pilersitsisoqarnera, IPS-imit pitsaalluinnartutut isigaarput. Danmarkimi nutaanik naalackersuisoqalernerata kingorna, suliap nangeqqinneqarnissaa IPS-imit qilanaarinqarpoq. Nammineq piumassuserinngisamik taama pineqarnerup, kalaallit niviarsiaqqat arnallu peqqissusaannut, nalerisimaarnerannut ineriartornerannullu, qanoq ajortigisumik kinguneqarnera pisortat akuerisariaqarpaat, inuiannillu nungusaaniarnerunersoq misissorneqartariaqarluni. Eqqugaasut ataasiakkaat akuerineqarnissamik taarsiiffigitinnissamillu qinnuteqarnissaq akisussaaffigisariaqanngikkaat, IPS aamma IMR erseqqissaapput.



Naartunaveersaartitsineq niviarsiaqqanut arnanullu sammititaavoq, nukappiaqqat angutillu taamaaqataanik piumassuserinngisamik akuliuffigineqarsimanerannik sulitutsaartoqanngilaq. Naartunaveersaernerup pingaarnertut arnamit pisussaaffigineqarneranik paasinnittariaatsip sulit nalinginnaanera eqqarsarnarpoq.

Spiralilersuisimaneq nunat killiit amerlanersaannit maluginiarneqarpoq, IPS-illu siulittaasua Qivioq Løvstrøm tamatumani inuit pisinnaatitaaffiisa innarlerneqarnerat pillugu, nunatsinni-, Danmarkimi- nunanilu tamalaani tusagassiorfiinut oqaaseqaateqarpoq.

1966-imiit 1970-ikkunnt, nunatsinni niviarsiaqqat arnanullu 4.500-it missaat nakorsanit danskinit spiralilerneqarput. Niviarsiaqqat 13-iinnarnik ukiulinnut allaat, amerlanertigullu arnat, niviarsiaqqat angajoqqaalluunniit akuersiteqqaarnagit spiralilerneqarput.

“ Niviarsiaqqat arnanullu akuersiteqqaarnagit spiralilikkat pisinnaatitaaffii annertuumik innarlerneqarput. Qulaajaaneq, naleqassutsimik innarliineruneranik inuppalaanngitsumillu pinninneruneranik, aammalu inuiannik nungusaanertut taaneqarsinnaaneranik naliliinissamut tunngavissiissaaq.

Qivioq Løvstrøm

Innarliinerup niviarsiaqqanut arnanullu kingunerisai niviarsiaqqanullu arnanullu isiginnittariaaseq naartunaveersaasersuinerup takutitaa tunngavigalugit, innarliinernik sukumiisumik qulaajaanissaq pingaaruteqarpoq.

Nunatta Danmarkillu akornanni, sorsunnersuup aappaata kingorna maannamut oqaluttuarisaanikkut qulaajaanermik aallartitsinissaq, Naalackersuisut danskillu naalackersuisuisa isumaqatigiiissutigattaq. Piffissami tamatumani inuit pisinnaatitaaffiit innarliinernut- ilaatigut meeqqat misileraatigineqarsimasut, inatsisitigullu ataataqanngitsut - assersuutissat ilisimaneqartut arlaqarput. Nunap inoqqaavinik immikkut illersuinissamut naalagaaffiup pisussaaffia 1996-imi Danmarkimit atuuttussanngortinneqarpoq. Taamaammatt nalaatat anigoruminaatsut katsorsarneqarsinnaaqullugit ikinillu mamisaaneq aallartissinnaaqullugu sukumiisumik misissuinissaq naapertuuppoq.

Qulaajaanermi makku paasiniarneqassapput:

- Nunatsinni naartunaveersaartitsinerup 1960-ikkunni aallartinneqartup, ilaatigut spiralilersuinerup oqaluttuarisaanermi akuunera.
- Aalajangiineq spiralilersuinissamik allatigullu naartunaveersaartitsinissamik, tamatumunngalu atatillugu suna pillugu suliniutip aallartinneqarneranut, ingerlatiinnarneqarneranut nalimmassarneqarneranullu tunngatillugu suliniuteqarnermik kinguneqartoq. Qulaajarneqartussat tassaassapput pisortat, suliffeqarfiit pisortatullu sulisut pisumi akuusut isumaliutersuutaat, aalajangiinerat iliuusaallu.
- Iliuserisap nunatsinni kalaallinilu nivarsiaqqani Danmarkimi efterskolertuni ingerlanneqarnera. Suliniutip piffissami pineqartumi nunatsinnilu peqqinnissaqarfiup immikkoortui akimorlugit ukioqatigiiaanullu assigiinngitsunut qanoq atuutilersinneqarnera qulaajarniarneqassaaq. Iliuserisap nassuiaataat tunngavigalugit suliniutip qanoq misigineqarnera qulaajarniarneqassaaq.
- Tamatuma nalaani nunatsinni Danmarkimilu efterskolertunik spiralilersuinissamut allatigullu naartunaveersaartitsinissamut, inatsisitigut, allaffissornikkut peqqinnissakkullu tunngavigisaq.

Nunarsuarmioqatigiinnut nalunaarut - 1948-mi akuersissutaasoq

Aalajangiussaq 2: Kinaluunniit taakkuninnga pisinnaatitaaffinnik kiffaanngissuseqarnernillu, nalunaarummi maani taaneqartunik, sutigulluunniit assersuutigalugu ammip qalipaataa, suaassuseq, peroriartorfik il. il. pissutigalugit immikkoortitsinertaqanngitsumik, peqarsinnaatitaavoq.

Aalajangiussaq 3: Kinaluunniit inuuneqarnissamut, kiffaanngissuseqarnissamut imminullu isumannaatsuutinnissamut pisinnaatitaaffeqarpoq.

Aalajangiussaq 5: Arlaannaalluunniit naalliutsinneqassanngilaq imaluunniit amiilaarnartuliorfigineqassanngilaq, inunntu naleqqutinngitsumik imaluunniit nikassaarpasissumik pineqassanngilaq pillarneqassaniluunniit.

Nunap inoqqaavi naggueqatigiikkuutaallu pillugit isumaqatigiissut 169, 1989-imi akuersissutaasoq - Kunneqarfimmit Danmarkimit 1996-imi atortussanngortinneqartoq

Aalajangiussaq 2: Nunani Naalakkersuisut akisussaaffigaat ataqatigiissumik aaqqissuussamillu suliniuteqassallutik inuiaat taakku pisinnaatitaaffii siuarsassallugit namminerlu ataqqinerata innimigineqarnissaa qularnaassallugu.

Aalajangiussaq 3: Nunat inoqqaavi naggueqatigiillu tamakkiisumik inuit pisinnaatitaaffinnik atuisinnaassapput akornuteqanngitsumik immikkoortitsinertaqanngitsumillu. Sukkulluunniit pissaanermik pinngitsaaliinermilluunniit atuneqassanngilaq inuiaat pineqartut inuttut pisinnaatitaaffiit tunngaviumillu kiffaanngissuseqarnerannut akerliisumik.

NAMMINERSORLUTIK OQARTUSSAT ULLOQ UNNUARLU PAAQQINNIFFIANNI ARNAMIK ANNERTUUMIK INNARLUUTEQARTUMIK INNARLINEQ - INUIT PISINNAATITAAFFIINIK ANNERTUUMIK UNIOQQUTITSINEQ

Arnap imminut illersorsinnaangitsup imal. akuersisinnaangitsup innarlerneqarnera imal. innarlerneqartarsimanera, naartulernermik kinguneqartoq, sulisunit qanigisaasuniillu ernisulermat aatsaat paasineqartoq, nunatta sinneranisut IPS-imit quarsaarutaaqaaq.

Tilioq, MIO aamma IMR peqatigalugit, IPS-ip inunnut ulloq unnuarlu paaqqinniffinnut inissineqartunut isumannaassutsimik innarligassaanginnermillu qulakkeerisunik, sulinermi periusissiaqarnissamik pisariaqartitsineq uparuarpaat. Ilinniarsimasunik sulisussarsiniarnerup unammilligassatut ilisimaneqarluartup, najugaqartut toqqissisimanissaannik, innarligassaanginnerannik nalerisimaarnissannillu qitiutitsisunik ileqqoqarnissamat periusissiaqarnissamik qulakkeerinissaq pingaernerulersippaa. Najugaqartut pisinnaatitaaffiik innarliinernik pitsaaliuinissaq siunertaralugu, nunatsinni najugaqarfissatut neqeroorutunik akulikitsunik nakkutilliisoqarnissaata qulakkeerneqarnissaanik IPS sakkortuumik noqqaavortaaq.

Ulloq unnuarlu paaqqinniffinni pissutsinik nuna tamakkerlugu misissuisitsinermik aallartitsisoqassasoq Naalakkersuisut Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfiup nalunaarutigaat. IPS-imiillu malinnaaviginissaa qilanaaraarput.

Ivaaraqqami pisoq inuit pisinnaatitaaffiik annertuumik unioqqutitsineruvoq. Nunarsuarmioqatigiinnut nalunaarummi inuillu innarluutillit pillugit isumaqatigiisummi pisinnaatitaaffiit unioqqutinneqarput. Inuit innarluutillit inuttut innarluuteqanngitsutut, pingaartumik matumanisut imminnut illersorsinnaajuaannangillat. Taamaammat inuiaqatigiittut, inuit innarluutillit toqqissisimanissaannik isumannaallisaaviginissaannillu qulakkeerinissamat, immikkut akisussaaffeqarpugut.

Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiisut

Aalajangiussaq 3: Inuup ataqqinassuseq pigerigaa inuttullu nammineq aalajangiisinaanermik ataqqininneq.

Aalajangiussaq 4d: Pisortaqarfiit suliffeqarfiillu inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiisut naapertorlugu sulinissaat, naalagaaffiup qulakkiissavaa

Aalajangiussaq 4i: Inuit suliamik ilinniagallit aamma sulisut inunnik innarluutilinnik isumaqatigiisummi matumani pisinnaatitaaffinnik akuerineqartunik sullissisut ilinniartitaanerata siuarsarneqarnissaa.

Aalajangiussaq 6, 1: Arnat nivarsiaqqallu innarluutillit annertuumik assigiinngisitsinermik pineqartarnerat aammalu tamatumunnga tunngatillugu iliuusissanik aalajangiinissaq imminerminnut pisussaaffiliullugu qulakkeerumallugu, taakkua tamarmik tamakkiisumik inuit pisinnaatitaaffiik aamma kiffaangissuseqarnermut tunngaviusumik pisinnaatitaaffinnik allat assigalugit atuinissaat.

Aalajangiussaq 14, 1a: Kiffaanngissutsimik inuttullu isumannaassutsimik pisinnaatitaaffeqarneq

Aalajangiussaq 16: Iluanaarniuteqannginnissamut, annersarneqannginnissamut aamma atornerlunneqannginnissamut kiffaanngissuseqarneq.

Aalajangiussaq 17: Inuttut ilivitsuussutsip illersorneqarnissaa.

INATSIMMIK AKUERSEQQAARNISSAMIK PIUMASAQAATITALIMMIK AKUERSINEQ – INUIT PISINNAATITAAFFIINIT ISIGALUGU SIUARIARNEQ

Ivaaqqami pisoq erloqinartuq tunngavigalugu, pinerluttaalisitsinermut inatsimmi kinguaassiuutitigut pinngitsaaliisarneq pillugu aalajangersakkamik, akuerseqqaarnissamik piumasaqaatitalimmik, 2023-imi atuutilersussamik Inatsisartut 2022-imi aalajangiinerat, assut qiimmaallannarpoq.

IMR nunatsinnilu Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit qanimut suleqatigalugit inatsiliornerup aallatisarnerani IPS peqataavoq. Paasiniaanermi qitiutinneqartup, kinguaassiuutitigut pinerlisap akiunnerata qanoq annertutigineraniit, nammineq piumassutisip qanoq annertutigineranut nuunneqarnissaata pingaaruteqassusaa, ilaatigut erseqqissaatigaarput.

Inersimasut meeqqanut aqqaneq marluk inorlugit ukiulinnut kinguaassiuutitigut iliuusaat, kinguaassiuutitigut pinngitsaaliisarneq pillugu aalajangersakkap akuerseqqaarnissamik piumasaqaatitalip nassatarisaanik, tunngaviumik tamatigut kinguaassiuutitigut pinngitsaaliinertut isigineqassapput. Taamaalillutik inersimasumut naaggaarnissamut meeqqat akisussaaffilerneqassanngillat. 18-it inorlugit ukiulimmik kinguaassiuutitigut pinngitsaaliinermi pineqaatissiissutit 50 %-imik qaffanneqarnissaanut inatsisissatut siunnersuut, 2022-imi Folketingimi Inatsisartunilu aamma oqaluuserineqarpoq. Pinerlisat inatsisitigut illersugaanerisa nukittorsarneqarnissaa, inatsisissatut siunnersuummi siunertaavoq.

Inatsimmi allannguutissap oqaasertaa:

§ 77 1: Pinngitsaaliilluni atoqateqartut pineqaatissinneqassaaq, atoqateqarsimasoq imal. allatut akuerineqarani peqateqarsimasoq.

§ 77, 2: Pinngitsaaliilluni atoqateqarsimasutut pineqaatissinneqassaaq, kina meeqqamik 12-it inorlugit ukiulimmik atoqateqarsimasoq allatulluunniit kinguaassiuutitigut atoqatiginnittoq.



Atuarnerusaqarit uani:
www.humanrights.gl

ISTANBULIMI ISUMAQTIGIISUMMIK AKUERSINEQ, TARNIKKUT NAKUUSERNERMUT INATSISEQALERNISSAMUT AQQUTISSIUSSIVOO

2022-imi februaari qaammat Namminersorlutik Oqartussat Istanbulimi isumaqatigiissut (arnanut nakuusernermik angerlarsimaffimmilu nakuusernermik pitsaaliuinissaq akiuiniarnissarlu pillugit Europami Siunnersuisoqatigiit isumaqatigiissutaat) akuerissagaat, Inatsisartut aalajangiipput.

2022-imi inatsiseqarnermut tunngatillugu anguniagassatut takorluukkat pingaarnersiukkallu qulequtsiullugu saqqummiussaminni, kinguaassiuutitigut pinngitsaaliinerni, qanigisariinni nakuuserneq pillugu ilisimasatigut nukittorsaaniissaq anguniarlugu, ilaatigut suaassuseq ukiullu pillugit paasissutissanik katersineq pingaartinneqassasoq, Naalakkersuisut allapput.

Istanbulimi isumaqatigiisummik akuersinikkut, tarnikkut nakuusernermik, pinerlisamut sakkortuumik anigorneqarsinnaanngitsumillu kinguneqarsinnaasumik ukkassinerunissamik, pisortat imminnut pisussaaffilerputtaa.

Innersuusutitta nunatsinnut pitsaasumik kinguneqarluartumillu ineriartortitseqataasinnaanissaat IPS-imit nuannaarutigineqarpoq.

Nakuusernerit:

- Timikkut nakuuserneq - anaartaarneq, isimmitsaneq, ajattaaneq assigisaallu.
- Kinguaassiuutitigut nakuuserneq - kinguaassiuutitigut pinngitsaaliineq, kanngutaatsuliorneq assigisaallu pinngitsaaliinermut kinguaassiuutitigullu innimiilliornermut attuumassuteqartut
- Tarnikkut nakuuserneq- sioorasaarineq, tarnikkut erloqititsineq, oqaatsit atorlugit nakkarsaaneq imal. iliuseqarnerit, kiffaanngissusiiagaaneq assigisaallu.
- Aningaasaqarnikkut nakuuserneq - aapparisaq aningaasarsiaanik arsaarinninneq/nakkutilliineq, aningaasatigut atornerluineq

Inunni nakuuserfigineqartuni ersiutit nalinginnaasut:

- Nikallunganeq annilaanganeq
- PTSD
- Sinnarliorneq, puiguttorneq
- Paatsiveerusimaneq, puffajaneq ukkassilluarsinnaannginnerlu
- Imminut avoqqaarineq, naleqanngitsutut misigineq
- Atornerluineq, imminut mattunneq
- Allanguutinut annikitsunut sakkortuumik qisuariartarneq

Istanbulimi isumaqatigiissut

Istanbulimi isumaqatigiissummik akuersinikku, anguttitaaq angerlarsimaffimmi nakuuserfigineqartarsinnaanerat, naalagaafiit akueraat. Nalinginnaasumilli angutitut sanilliullugit arnat niviarsiaqqallu qanigisaminnit nakuuserfigineqarnerusarmata, isumaqatigiissummi niviarsiaqqat arnallu ukkanneqarnerupput.

Naalagaaffik

Aalajangiussaq 12, 2: Nakuusernerit sulluunniit pitsaaliorniarlugit, inatsisitigut allatigullu iliuuseqarnissamik qulakkeerissaaq.

Aalajangiussaq 12, 4: Inuiaqatigiinni, pingaartumik nakuusernerit sulluunniit pitsaaliniarneranni, angutit nukappiaqqallu suleqataanissaannut kaammattuissaaq.

Aalajangiussaq 18: Pinerlisanik tamanik nakuuserfigiteqqinnissamut illersuiniarluni iliuusissanik pisarialinnik aalajangersaassaaq.

Aalajangiussaq 20: Pinerlisat nakuuserfigineqareernerme neqeroorutitut peqqisseqqinnissaminnut oqilisaataasunut periarfissaqarnissaannik qulakkeerissaaq

Aalajangiussaq 62, a: Nakuusernemi assigiinngitsuni tamani pitsaaliuillunilu, akiuillunilu eqqartuussassanngortitsissaaq.

Nunatsinni kinguaassiuutitigut pissusilersoriaaseq, suaassuseq, inuiaassuseq, upperisaq assigisaallu tunngavigalugit immikkoortitseqqusaannginneq pillugu inatsiseqannginnerput, IPS-ip IMR peqatigalugu aamma uparuarpa.

KINAASSUTSIMUT INUIAASSUTSIMULLU PISINNAATITAAFFIIT PILLUGIT OQALLINNEQ PINGAARUTEQARPOQ

2022 -imi sammineqartunut ilaasoq alla tassaavoq immikkut inuiaassutsimut, inuiaassutsimut kinaassutsimullu tunngatillugu oqallinneq. Inuiaqatigiittut innuttaasut kinaassusaat, immikkut inuiaassusaat inuiaassusaallu qanoq nassuiassagigut immikkoortissagigullu, kiisalu inuiaqatigiinni ineriartornermi nunami innuttaasut ilaat ataatsimoortut qanoq annertutigisumik peqataatinneqarnissaannut apeqqutit. Inuit pillugit nalunaarsuiffiliorsinnaanissaq Inatsisartut ukiaanerani ataatsimiinnerminni oqaluuseraat. Ikinnerussuteqartut inuiaassutsimik tunngaveqartumik qinersisinnaatitaasut nalunaarsorsimaffiannik pilersitsinissaq illersorpaattaaq. Kingulleq, nunatsinni innuttaasut assigiinngitsut akornanni nunap ineriartorneranut sunniuteqarnerup annertussusaanut, annertuumik sunniuteqassaaq. Taamaammat oqallinneq kinguneqarluartoq nangissinnaaqqullugu, oqallinnermi sammisat amerlanerusut erseqqissaavigineqarnerussasut, Inatsisartut aalajangiipput.



Oqallinneq ilaatigut sakkortusinnaasarpog aporaaffiullunilu, taamatuttaaq misigissutsinik misigisanillu oqallinnerup pilersitaanik oqaasertaliinissaq ajornakusoorsinnaalluni. Taamaattumik pingaaruteqarmat misigissutsinillu attuisarmat, akerliunngikkaanni isumaqataalluni killikkuminaanneq erseqqqissarneqartarmat, sammisatsinnut isummatsinni immitsinnut naalaarunnaarsinnaavugut, alapernakkunnaarluta misissuiunnaarlutalu.

IPS-ip isumaa naapertorlugu oqallinneq nunatsinni inuiaqatigiinnut pingaaruteqarluinnarpoq naapertuullunilu. Inuit pisinnaatitaaffiik eqquutitsinissaq, oqaluttuarisaanermi kukkussutinik kannгуттаatsuliornernillu nangitsinnginnissamik qulakkeerinissaq qitiutillugu, kinguneqarluartussamik oqallinnissaq taamatulli pingaaruteqartigaaq.

Pisinnaatitaaffiit assigiinngitsut kinaassutsimut, tunngaviumik inuiaassutsimut, innuttaassutsimut inuiaassutsimullu attuumassuteqarnerat oqalliseqataanermigut IPS-ip erseqqissaaviginiarsaraa. Tamatumani inuit pisinnaatitaaffii tamaasa

eqquutsillugit, taamaalillunilu oqallinneq nunatsinnut iluaqutaasussanngorlugu, oqallinnissamik qulakkeerinissaq siunertaavoq.

Tamatuma saniatigut oqaatsit pillugit suliniut, innuttaasut akornanni oqaloqatigiinnermik nukittorsaasusaaq, IPS-imit aallartinneqarpoq. Inuit pisinnaatitaaffiit atatillugu kalaallisut oqaatsinut nassuiaatissanik amigaateqarneq, sammisaq pillugu kalaallisut oqallinnermi peqataanissamut ajornakusuulersitsisinnaavoq. Taamaammat inuit pisinnaatitaaffii pillugit kalaallisut oqaatsinik isummat imarisaannik nalunaarsuiffitalimmik inerisaanissaq nassuiaanissarlup IPS-imit kissaataavoq. Suliniut 2023-imi nanginneqassaaq.

Taamaammat inuit tamarmik pissusissaatut pisinnaatitaaffiit naapertuuttunit illersorneqarsinnaanngorlugit, qanoq nunarsuarmioqatigiinnut nalunaarutip isumaqatigiissutillu sunniivigeqatigiinnerannik imminnullu tapertariinnerannik erseqqissaanissaq, IPS-ip siunertarisimavaattaaq. Tamanna nunarsuarmioqatigiinnut nalunaarummi, inuit pisinnaatitaaffiisa nunarsuarmi inunnut tamanut atuunnerannik isumaqarpoq.

Tamatuma saniatigut innuttaasut ilaat atonerlunneqarnissamut imal. naqisimaneqarnissamut sanngiiffeqarnerupput, taakkulu inuit tamarmik kiffaanngissuseqarlutik naligiillutillu inuunissaat qulakkeerniarlugu allanik aamma pisinnaatitaaffeqarput. Tamanna nunap inoqqaavinut nunarsuarmioqatigiinnut nalunaarummi ilaasunuttaaq atuuppoq.

Nunarsuarmioqatigiinnut nalunaarut nunallu inoqqaavisa pisinnaatitaaffii

Aalajangiussaq 1: Inuit tamarmik naligiinnik naleqarlutik pisinnaatitaaffeqarlutillu inuunikuupput.

Aalajangiussaq 2: Kinaluunniit taakkuninnga pisinnaatitaaffinnik kiffaanngissuseqarnernillu, nalunaarummi maani taaneqartunik, sutigulluunniit assersuutigalugu ammip qalipaataa, suaassuseq, peroriartorfik il. il. pissutigalugit immikkoortitsinertaqanngitsumik, peqarsinnaatitaavoq.

Aalajangiussaq 6: Nunarsuarmi sumiluunniit kinaluunniit inatsisitigut innuttaasuutitaasinnaassaaq.

Aalajangiussaq 13: Kinaluunniit naalagaaffiit sorliilluunniit killeqarfiisa iluini angalasinnaatitaavoq najugaqarfissaminillu toqqaasinnaatitaalluni.

Aalajangiussaq 15: Kinaluunniit sumiuussuseqarsinnaatitaavoq. Arlaannaalluunniit sumiuussutsiminik arsaagaassanngilaq sumiuussutsiminilluunniit allannguisinnaatitaanissamut itigartinneqassanngilaq.

Aalajangiussaq 21: Kinaluunniit nunami aqunneqarneranut toqqaannartumik sinniisusanilluunniit toqqaanikkut peqataasinnaatitaavoq.

Aalajangiussaq 1: Nunap inoqqaavisa tamarmik, inuttulli allatut, inuit pisinnaatitaaffii tamaasa pisinnaatitaaffigaat

Aalajangiussaq 2: Nunap inoqqaavi inuttulli allatut kiffaanngissuseqarlutillu naligiipput, immikkoortitaanatilugit, nagguitsillu kinaassusertillu tunngavigalugit pisinnaatitaaffimmik atuisinnaatitaallutik

Aalajangiussaq 3: Nunap inoqqaavi namminneq aalajangiisinnaatitaapput.

INUIT PISINNAATITAAFFII PILLUGIT ILISIMASANIK SIAMMARTERIVUGUT

IMR qanimut suleqatigalugu IPS-ip nunatsinni inuit pisinnaatitaaffiik ilisimasaqarnerup siammarternissaa siunnerfeqarluni suliniutigaa. Innuttaasut nalinginnaasut, assigiinngitsunik ilinniagallit, pisorta qarfiit kiisalu politikkimik suliallit qitiutippagut. Taamaammat inuit pisinnaatitaaffiitut tunngatillugu ingerlatitseqqiineq atituumik ingerlapparput. Tulliuttumi IPS-ip 2022-imi suliaanut assersuuteqassaaq.

INUIT PISINNAATITAAFFII PILLUGIT PIKKORISSAANEQ

IMR Ilisimatusarfillu qanimut suleqatigalugit, 2022-imi upernaakkut inuit pisinnaatitaaffii pillugit ilinniagalinnut, inuinnaat suliniaqatigiiffiitut ilinniartunullu pikkorissaaneq ullunik marlunnik sivisussusilik, IPS-ip ingerlappaa. Amerlasuunit peqataaffigineqarpoq, peqataasullu tamarmik pikkorissaanerup iluatsilluarneranut pimoorussillutik peqataapput, ulluni taakkunani marlunni ilinniartitsineq, isumaliutiginninneq oqallinnerillu pitsaasut iluatsilluarput.

Pikkorissaanermi sammineqartut ilaatigut makkuupput:

- Inuit pisinnaatitaaffiisa ilisarnaataat nalinginnaasut
- Inuit pisinnaatitaaffiik suliaqarnermi periutsit pilersaarusiukkat aqqisuussallu (ilaatigut nakkutilliineq nunanilu tamalaani inuit pisinnaatitaaffii pillugit sullissivinnut nalunaarusiorneq aqqutigalugit)
- Assigiimmik pineqarneq immikkoortitsinermillu akiuiniarneq
- Sanngiiffeqarneq sanngiiffilinnullu suliniuteqarneq
- Nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffii

APEQQUTIT OQALOQATIGIISSUTISSAT - ILINNIARNERTUUNNGORNIANIK SULEQATIGIISSUTEQARTITSINEQ

Atlantikup Avannaamiuinit aningaasaliissutit iluaqutsiullugit, apeqqutinik oqaloqatigiissutissanik, nunatsinni inuit pisinnaatitaaffii pillugit ilisimasanik oqaloqatigiinnermillu pitsaasumik nukittorsaasussanik, IPS inerisaavoq. Apeqqutit taakku peqataasut namminneq inuit pisinnaatitaaffiitut tunngatillugu



isumaliutersuutaannut ikorfartuutaapput taamaalillutillu isumaqatigiissutitut namminnerlu ulluinnarni inuunerannut attaviliillutik. Allatseqarfik, iluatsilluartumik, misiliutaasumik Sisimiuni GUX -imi inuiaqatigiilerinermik ilinniartunik suleqatigiissuteqartitsivoq. Ilinniartut pisinnaatitaaffinik ilisimanninnissap pingaaruteqassusaanik paasinninnerat, suleqatigiissuteqarneq naammassimmat

38%-imiit 60%-imut qaffappoq. Inuusuttut pisinnaatitaaffinnik ulluinnarni oqaluuserisinnaanermik misiginerat malunnaatilimmik pitsaanerulerportaaq.

Uani annertunerusunik paasiniaagit: www.humanrights.gl

2023-imi apeqqutit oqaluuserisassat, ilinniarfinnut, kommuninut suliffeqarfinnullu, inuit pisinnaatitaaffinut tunngatillugu ilinniagalittut, imal. inuttut pitsaasumik isumaliutiginnissinnaanermut kinguneqarluartunillu oqaloqatigiissinnaanernut soqutiginnittunut neqeroorutigissavagut.

INNUTTAASUNUT SUSASSAQATINULLU UNNUMMI SAMMISAQARTITSINEQ

Piumassuserinngisamik nuuttariaqartarneq pillugu ukiarmi IPS innuttaasunik ataatsimiigiasuvoq. Aaqqissuussineq llisimatusarfimmi ingerlanneqarpoq, Facebook-ilu Instagram-ilu atorlugit kalaallisut danskisullu toqqaannartumik aallakaatinneqarluni. Sila ajoraluaqisoq amerlasuut takkupput IPS-ilu peqataasunit isummersuuterpassuarnik pissarsivoq. Ass. inuit innarluutillit nappaateqartulluunniit pisariaqartitaminnik ikiorneqarnissaq nakorsarneqarnissarluunniit siunertaralugu, nuunnissaminnik toqqaagajuttut erseqqissarneqarpoq. Inuit LGBTQ+ -it toqqissisimagajunnginnamik, kiserliorlutik ajattugaallutillu, avatangiisinut akuutsitsinerusunut nuunnissamat patsisissaqarsinnaapputaaq. Nunatta Danmarkillu akornanni nuunnermi ikiorneqarsinnaanissamat siunnersorneqarsinnaanissamullu nukittorsaanissamik pisariaqartitsineq oqaatigineqarportaaq.

Oqallinnerit pissanganartut, IPS-ip 2023-imi suliniutissaanut ilaatigut ilusileeqaataassapput.



Tusarniaanerit

2022-imi, Naalakkersuisut meeqqanut tunngatillugu iliuusissatut pilersaarutai pillugit tusarniaanermi peqataasinnaaneq, IPS-imit immikkut nuannaarutigineqarpoq. Suliniutinik ilaatigut pisariaqartitsiviusumi ataqatigiissaarinissamut, siumukarnermut ineriartormullu peqataanissamut kissaat, IPS-imit akuersaarneqarpoq.

Saqqummiussat

2022-imi, nunatsinni saaffigisani assigiinngitsuni, inuit pisinnaatitaaffiik nalinginnaasumik ilisimasaqarnermik, tusagassiuutinik atueriaatsimik attaveqatigiinnermilu periarfissat suut atorumaneqarnerunerannik ataatsimut isiginnilersitsiniarluni qulaajaanissaq siunertaralugu, IPS pitsaassutsimik inerisaaniarnermi misissuinermik suliaqarpoq. Misissuineq siunnerfeqarluta suliniutitsinnik Atlantikup Avannaamiuinit aningaasaliissutinit aningasaliiffigineqartunik eqaallisaavoq nukittorsaallunilu.

2022-imi marsip ulluisa arfineq pingajuanni arnat ulluanni, IPS nunatsinnilu Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit, videomik arnat pillugit isumaqatigiissutip siunertaanik nassuiaasumik saqqummiussipput. Allaganngorluguttaaq ilinniartinnut, atuakkanik atorniartarfinnut, kommuninut susassaqaqatinullu naapertuuttunut allanut agguanneqartoq, saqqummiupparput.



PISUNUT, OQALLINNERNUT APERSUINERNULLU PEQATAAFFIGISIMASANUT ASSERSUUTISSATUT TOQQAKKAT

- **Januaarip 21-at:** Indigenous World 2021-imut allakkiamik tunniussivugut - IWGIA-ip ukiumoortumik nunarsuaq tamakkerlugu nalunaarusiaa. IWGIA tassaavoq nunarsuaq tamakkerlugu inuit pisinnaatitaaffii pillugit suliniaqatigiiffik, nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffiinik siuarsaasoq, illersuisorlu.
- **Februarip 11-at:** Ilisimatusarnermi ileqqorissaarnissamut maleruagassanik-lleqqussaasunik inerisaanissamut pilersaarutit pillugit ataatsimiinnermi, nunatsinni Ilisimatusarnermi Siunnersuisoqatigiinnit ingerlanneqartumi peqataavugut.
- **Marsip 3-4-at:** Inuit pisinnaatitaaffii pillugit, inuit pisinnaatitaaffiinik qanoq nakkutilliinissaq nalunaarusiornissarlu qitiutillugit susassaqaqatinut qarasaasiakkut isumasioqatigiinnermi aqqissuisuvugut.
- **Maajip 16-at:** Arnat atugaat pillugit Ilisimatusarfimmi oqallitsitsinermi IPS-imi siulittaasoq Qivioq Løvstrøm ilaasortarlu Kathrine Bødker peqataapput. Oqallinnermi Islandip ministeriunera Katrín Jakobsdóttir kiisalu Aningaasaqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoq Naaja Nathanielsen peqataapputaaq.
- **Maajip 25-at:** "Regional Expert Group Meeting for Europe on the CEDAW General Recommendation Nr. 39 on the rights of Indigenous Women and girls" qarasaasiakkut peqataavugut.
- **Juunip 8-at:** Kalaallit meerartaasa inuusuttaasalu peqataanissaannik nukittorsaanissaq pillugu UNESCO Nordic Camp peqatigalugu ataatsimiinnermi peqataavugut.
- **Juulip 13-iat:** Killiligaanani upperisarsiorsinnaatitaanermut Naalagaaffiit Peqatigiit immikkut nalunaarusiortuat naapeqatigaarput.
- **Aggustip 27-29-at:** Arctic Circle Forum-imi, "Gendered Diplomacy"-mik qulequtsikkami Qivioq Løvstrømp saqqummiussivigisaani peqataavugut.
- **Septembarip 27-28-at:** Nunatta Eqqartuussiveqarfiinut Siunnersuisoqatigiit ataatsimiinneranni sammisami: "Eqqartuussiveqarfimmi iliuuseqartussanik piginnaangorsaaneq" qulequtsikkami nakkutilliisutut peqataavugut.
- **Septembarip 29-at:** IMR peqatigalugu Inatsisartut inatsisit atortinneqarnerannut ataatsimiititaliaannik ataatsimeeqateqarpugut, tassanilu IPS-ip IMR-illu 2021-imi killiffik pillugu nalunaarusiaa saqqummiullugu.
- **Oktobarip 27-at:** Piumassuserinngisamik nuuttarnerit pillugit Ilimmarfimmi unnummik sammisaqarfimmik, Facebookimi Instagrammimilu kalaallisut danskisullu toqqaannartumik aallakaatitamik aqqisuivugut.

2023-IMI UKKASSASSAT

2022-imi augusti qaammat, allatseqarfinnguup piffissaq suliffiusartooq tamakkerlugu sulisunik marlunnik inuttalernissaa ilinniakkamullu naapertuuttumik ikiorteqalernissaa, IPS-imit iluatsinneqarpoq. Siunnersuisoqatigiinni ilaasortat, ilisimaneqartutut suliffimmik saniatigut Siunnersuisoqatigiinni ilaasortaammata, tamanna IPS-ip suliaasa annertussusaannut aalajangiisuulluinnarpoq. IPS-ip 2022-imi suliniutai amerlasuut Altantikup Avannaamiuinut Aningaasaliissutinit aningaasaliiffiqineqarput. Suliniutit atuutilersinnissaannut tunngatillugu sulisoq-IPS-imut allatseqarfinnguamullu ikiuulluartaq, aningaasaliissutinit taakkunanga aningaasaliiffiqineqarportaaq.

2022-imi oktobari qaammat IPS-ip isummersuutit tunngavigalugit sammisaqarluni ataatsimiisitsinerani, 2023-imi ukkassassanik toqqaasoqarpoq. IPS-ip suleqatissat naapertuuttut peqatigalugit ilaatigut makku isummerfigissavai

- LGBTQ+-nut nunatsinni atugassarititaasut
- Qarasasiakkut nikassaasernerit kannguttaatsuliortarnerillu
- Inuit pisinnaatitaaffiinit isigalugu paasissutissanik amigaateqarneq
- Innuttaasunut nunatta Danmarkillu akornanni nuuttartunut aporfiit

Ingerlatitseqqiineq ilisimasanillu inerisaaneq

Suliatta annersaa pisarnertut inuit pisinnaatitaaffiinit ilisimasaqarnerup siammarternissaanut tunngassuteqassaaq. Tamanna, ilaatigut apeqqutit oqaloqatigiissutissat ilinniarninnut amerlanerusunut iliuuseqartussanullu soqutiginnittunut allanut siammarternerisigut, videollu paasitsiniutit piareersarlugillu suliarinissaat aallartitagut atorlugit, pissaaq.

IPS-ip ukiunik qulinngortorsiorneranut atatillugu, nittartakkamik nutaamik, ingerlatitseqqiinnut assigiinngitsunut, inuit pisinnaatitaaffiinit tunngatillugu sunniivigeqatigiinnermut ilikkagaqarnermut isumaliutersuuteqarnermullu naleqqunnerusumik saqqummiussissaagut.

Ilisimasat inuiaqatigiinnut innuttaasunullu iluaqutaasussamik nunatsinni pissutsinit allaaveqaqqullugit, allatseqarfirmi ilisimasanik ataavartumik inerisaanermik qulakkeerinissaaq sallinneqarportaaq. Nunatta nunat tamalaat akornanni akuerineqarnissaata nassatarisassaa aallaavigalugu, nunatta namineq inuit pisinnaatitaaffii pillugit institutteqalernissaa (NHRI) anguniagaavortaaq. Tamatuminnga suliaqarnerup 2023-imut killilerneqarani, siunissami qaninnermi politikkikkut pingaarnersuinerup nassatarisaanik piviusunngornissaa neriuutigineqarpoq.

Inuit pisinnaatitaaffiinit kiffartuussinermi 2023 pissanganartuunissaa IPS-imit qilanaarineqarpoq.

INNUTTAASUT, TUSAGASSIORFIIT PISORTAQARFIILLU SAAFFIGINNITTUT AMERLIPPUT

Paasissutissanik ingerlatitseqqiinnitta nukittorsarnissaa susassaqaqatittalu pingaarnersaat ilisimanerulerumallugit, saaffiginissutit tamaasa nalunaarsortalerpagut.

Ataani Takussutissiami takuneqarsinnaasutut IPS inuiaqatigiinni amerlasuunit assigiinngitsorpassuarnillu saaffigineqartarpoq. Saaffiginissut, siunnersuineranut, ataatsimiinnermi peqataanernut, oqallitsitsineranut imal. apersuineranut tunngassuteqaralarpat, pitsaasumik qaffasissumillu pitsaassusilimmik pineqartutut atuisut tamarmik misigisaqarnissaat, IPS-imit qulakkeerniarsarineqarpoq. IPS inunnut ataasiakkaanut tunngasunik imal. maalaarutininik suliaqarnissamut inatsisitigut tunngavissaqanngilaq. Taamaammat suliaq aalajangersimasoq IPS-imit suliarineqarsinnaanngippat, innuttaasut siunnersorneqartutut/ aqutissiuunneqartutut misiginissaat IPS-imut pingaaruteqarpoq.

Pingaartumik spiralilersuineranut tunngatillugu nunani allani tusagassiorfiit annertuumik soqutiginnippat. IPS-ip siulittaasua Qivioq Løvstrøm, nunatsinni Danmarkimilu tusagassiorfiit saniatigut, Amerikami, Tyskit nunaanni, Tuluit Nunaanni Sverigimi Østrigimilu tusagassiorfinit apersorneqarpoq.

Saaffiginissuterpasut, suleqatiniit naapertuuttuniillu allanit ilisimasanik avitseqatigiinnissamut qaaqqusissutit IPS-mit nuannaarutigineqarputtaaq. Taamaapputtaaq pisortanit saaffiginissuterpasut nunatsinnut iluaqutaasussamik IPS-imit ilisimasatigut siunersioqatigiinnikkullu peqataaffigineqarsinnaasimasut.

IPS-mi suliat annertusinerisa 2023-imut tunngatillugu takussutissiami saaffiginittut amerlinerisigut takuneqarsinnaajumaarnissaa neriuutigaaqput.

2022-mi saaffiginittut

